

Ο ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΤΙΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΑΘΟΓΕΝΕΙΕΣ

Εισπρακτικές πρακτικές του Δημοσίου

- Βεβαιώσεις παραβάσεων Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας
- Παραγραφές
- Κόστος εξυπηρέτησης από αστυνομικές αρχές
- Επιβάρυνση με τόκους λόγω καθυστερημένης ενημέρωσης από τον ΟΕΚ

Εφαρμογή του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας

- Πρωτοκόλληση εγγράφων
- Σύγκυση για την ύπαρξη αρμοδιότητας
- Υποχρέωση ενημέρωσης
- Καθυστέρηση παραπομπής σε υγειονομική επιτροπή
- Πρόσβαση σε στοιχεία

Εγγενείς δυσλειτουργίες

- Ανάθεση δημόσιας λειτουργίας προξενίων σε ιδιωτικά γραφεία
- Άρνηση συνεργασίας δήμων με τον Συνήγορο

Η διαπίστωση και καταπολέμηση διοικητικών παθογενειών αποτελεί εξ ορισμού το κύριο έργο και τη βασική αποστολή του Συνηγόρου, κατά μία έννοια δε και το μέτρο της αποτελεσματικότητάς του. Η σχετική τυπολογία διαχέεται σε όλα τα πεδία αρμοδιότητας της διοίκησης και σε όλα τα χρόνια λειτουργίας του Συνηγόρου, οπότε η κατά καιρούς παράθεση ειδικότερων παραμέτρων δεν μπορεί παρά να είναι ενδεικτική και να ακολουθεί την επικαιρότητα. Έτσι, σε ενδημικό φαινόμενο των χρόνων της δημοσιονομικής στενότητας αναδεικνύεται η ανάπτυξη και αυτονόμηση εισπρακτικών πρακτικών (*Ετήσια Έκθεση 2012*, σ. 59-65), καθώς ο γενικός ανελαστικός στόχος της κάλυψης ταμειακών κενών υπερακοντίζει τον εκάστοτε ειδικό ουσιαστικό στόχο του ενός ή του άλλου τέλους ή προστίμου και δυσχεραίνει τις προοπτικές συνεννόησης με τη διοίκηση.

ΕΙΣΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ

Βεβαιώσεις παραβάσεων Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας

Κατόπιν πολυετούς ενασχόλησης με αναφορές πολιτών που αφορούν τη βεβαίωση παραβάσεων διατάξεων του ΚΟΚ, ο Συνήγορος αποδέχεται, καταρχήν, ότι η άσκηση των σχετικών αρμοδιοτήτων των οργάνων της ΕΛΑΣ και οι έλεγχοι των οδηγών για την τήρηση των διατάξεων του ΚΟΚ σκοπό έχουν τη διαφύλαξη του αγαθού της οδικής ασφάλειας, ενώ τα επιβαλλόμενα διοικητικά πρόστιμα και διοικητικές ποινές λειτουργούν ως μέσο συμμόρφωσης και εξαναγκασμού προς τήρηση των οικείων διατάξεων από τους παρανομούμενους οδηγούς. Επιπλέον, έχει επισημάνει ότι οι κλήσεις αποτελούν διαπιστωτικές πράξεις των εντεταλμένων οργάνων της διοίκησης, με τις οποίες καταγράφονται πραγματικά περιστατικά και γεγονότα και επιβάλλονται τα διοικητικά πρόστιμα και οι διοικητικές ποινές του ΚΟΚ (άρθρο 438 ΚΠολΔ).

Σε κάθε περίπτωση, πάντως, ο Συνήγορος έχει την άποψη ότι τα όργανα της ΕΛΑΣ θα πρέπει να ενεργούν κατά την άσκηση της ανωτέρω δημόσιας υπηρεσίας τους με τέτοιον τρόπο, ώστε να μην υφίστανται περιθώρια αμφισβήτησης τόσο του τεκμηρίου αληθείας του περιεχομένου των δημόσιων εγγράφων (κλήσεις) όσο και του σκοπού επιβολής των διοικητικών προστίμων και ποινών.

Για τον λόγο αυτό, έχει επανειλημμένως επισημάνει ότι τα όργανα της ΕΛΑΣ, κατά την άσκηση των συγκεκριμένων καθηκόντων, οφείλουν να είναι εξαιρετικά προσεκτικά τόσο όσον αφορά την περιγραφή και τεκμηρίωση της τελεσθείσας παράβασης, την ορθή και

πλήρη συμπλήρωση των στοιχείων της κλήσης¹, όσο και την καταγραφή των αντικειμενικών αδυναμιών να επιδοθεί η κλήση επ' αυτοφώρω (π.χ. απουσία οδηγού-«παραβάτη», έλλειψη διαθέσιμων αστυνομικών οργάνων καταδίωξης του οδηγού-«παραβάτη», μη συμμόρφωση οδηγού-«παραβάτη» για διακοπή πορείας σε υπόδειξη αστυνομικού οργάνου, μη επίδοση επ' αυτοφώρω της κλήσης λόγω κινδύνων οδικής ασφάλειας κ.ά.). Οποιοδήποτε σφάλμα ή παράλειψη στην καταγραφή ή ελλιπής τεκμηρίωση οδηγεί σε αμφισβήτηση ή ακόμη και σε ακύρωση της πράξης.

Σε χαρακτηριστική περίπτωση αμφισβήτησης παραβάσεων, επιδόθηκε Πράξη Βεβαίωσης Παράβασης με επιβολή προστίμου για οδήγηση με χρήση κινητού τηλεφώνου και μη χρήση ζώνης ασφαλείας, σε χρόνο μεταγενέστερο της τέλεσης της παράβασης (έπειτα από επάμνηνο), ενώ δεν υπήρχε σχετικό αποδεικτικό υλικό (φωτογραφικό), παρά μόνο η μαρτυρία των οργάνων της ΕΛΑΣ. Η ενδιαφερόμενη διαμαρτυρήθηκε επειδή με τον τρόπο αυτό είχε στερηθεί τη δυνατότητα ανταπόδειξης. Ο Συνήγορος ζήτησε επανεξέταση του αιτήματος και αναμένεται η ανταπόκριση της διοίκησης (υπόθεση 219191/2016). Άλλοι πολίτες προσέφυγαν στον Συνήγορο επειδή τους βεβαιώθηκε παράβαση του άρθρου 81 παράγρ. 12 του ΚΟΚ, βάσει του οποίου τα οχήματα επιβάλλεται να είναι εφοδιασμένα με αποτελεσματικό σιγαστήρα, κατάλληλο να μειώνει τον θόρυβο που προκαλείται από την έξοδο των καυσαερίων. Σε καμία από τις δύο περιπτώσεις τα όργανα που βεβαίωσαν την παράβαση δεν ήταν εφοδιασμένα με ντεσιμπελόμετρο και φυσικά δεν πραγματοποιήθηκε μέτρηση για το ύψος του θορύβου. Και στις δύο περιπτώσεις οι πολίτες υπέβαλαν αντιρρήσεις, προσκομίζοντας μετρήσεις ΚΤΕΟ ότι τα παραγόμενα επίπεδα θορύβου των οχημάτων ήταν εντός των ορίων. Και στις δύο περιπτώσεις οι αντιρρήσεις κρίθηκαν αβάσιμες, στη μία επειδή, σύμφωνα με την απάντηση προς τον Συνήγορο, τα αστυνομικά όργανα βεβαίωσαν την παντελή έλλειψη σιγαστήρα (αλλά χωρίς σχετικό φωτογραφικό υλικό), πράγμα που αρνείται ο αναφερόμενος. Στη δεύτερη περίπτωση, ο διοικητής του τμήματος πραγματοποίησε επιτόπια αυτοψία πάλι άνευ οργάνων (με κριτήριο την ακοή του) και επιβεβαίωσε την αρχική εκτίμηση περί θορύβου (υποθέσεις 211547, 211596/2016).

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Συνήγορος, με επανειλημμένα έγγραφα του προς τις υπηρεσίες και εντέλει την πολιτική ηγεσία των εμπλεκόμενων υπουργείων (Εσωτερικών, Οικονομικών, Υποδομών) έχει από το 2014 επισημάνει το πρόβλημα της βεβαίωσης των παραβάσεων και τα προβλήματα που δημιουργεί τόσο στις περιπτώσεις παρουσίας του πολίτη και ταυτόχρονης επίδοσης της πράξης βεβαίωσης παράβασης όσο και στις περιπτώσεις απουσίας του παραβάτη και εκ των υστέρων αποστολής της πράξης

¹ <http://www.synigoros.gr/?i=state-citizen-relations.el.ofeiii.162583>

(θέματα καθυστερημένων ειδοποιήσεων, απώλειας του δεκαήμερου καταβολής μειωμένου προστίμου, εργατοώρες εργαζομένων στους δήμους αλλά και στις οικονομικές υπηρεσίες, προθεσμίες παραγραφών κ.ά.), που πέραν του ότι αποτελούν σημαντικές μορφές κακοδιοίκησης, οδηγούν εντέλει με μαθηματική ακρίβεια σε απώλεια εσόδων. Από τα συναρμόδια υπουργεία υπήρχε η διαβεβαίωση ότι βρίσκεται σε εξέλιξη τόσο το τεχνικό ζήτημα της βεβαίωσης της παράβασης ηλεκτρονικά από τα όργανα της ΕΛΑΣ, με τη χρήση tablets, με την προμήθεια από την ΕΛΑΣ του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Προγράμματος (ΟΠΣ) όσο και ο ταυτόχρονος εκσυγχρονισμός της νομοθεσίας και τη θέσπιση των διαδικασιών της ηλεκτρονικής βεβαίωσης. Ωστόσο, διαφαίνονται σοβαρές καθυστερήσεις τόσο στο τεχνικό όσο και στο νομοθετικό επίπεδο και εμπόδια που δεν είναι γνωστό πότε θα αρθούν, με αποτέλεσμα να διαιωνίζεται η προβληματική αυτή κατάσταση.

Παραγραφές

Το ζήτημα της παραγραφής του δικαιώματος της διοίκησης να προβεί σε ταμειακή βεβαίωση οφειλών βάσει νόμιμου τίτλου επανέρχεται τακτικότητα κατά τη διερεύνηση αναφορών από τον Συνήγορο. Απαντάται σε υποθέσεις με αντικείμενο αξιώσεις του Δημοσίου διαφορετικής φύσης, όπως πρόστιμα Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας (ΚΟΚ), τέλη υπέρ δήμων, τέλη κυκλοφορίας κ.ο.κ. Διαπιστώνεται ότι συχνά οι υπηρεσίες ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο τις ίδιες διατάξεις ή εφαρμόζουν για ομοειδείς οφειλές διαφορετικό νομοθετικό πλαίσιο για να οριοθετήσουν το χρονικό διάστημα εντός του οποίου προβαίνουν σε βεβαίωση εσόδων. Με αυτόν τον τρόπο παραβιάζεται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και δημιουργούνται σύγχυση και στρεβλώσεις που κλονίζουν την εμπιστοσύνη των πολιτών προς τη δημόσια διοίκηση.

Ο Συνήγορος εκφράζει την άποψη ότι οι ρυθμίσεις που εισάγουν αποσβεστικές προθεσμίες άσκησης του δικαιώματος του Δημοσίου να προβάλλει χρηματικές αξιώσεις πρέπει να τηρούνται απαρέγκλιτα και να ερμηνεύονται στενά. Σε αντίθετη περίπτωση, η μακροχρόνια αδράνεια των δημόσιων υπηρεσιών να αναζητήσουν τις οφειλές που εμφανίζονται στα αρχεία τους ως εκκρεμείς, αποδυναμώνει το δικαίωμα ανταπόδειξης των πολιτών. Έχει δε ως αποτέλεσμα τη συσσώρευση φορολογικών βαρών, στα οποία οι οφειλότες ενδεχομένως δεν δύνανται να αντεπεξέλθουν, και την απώλεια κρατικών εσόδων.

Παραγραφή βεβαιώσεων Κώδικα Οδικής Κυκλοφορίας

Το 2012 ο Συνήγορος επισήμανε με πόρισμά του προς τον Υπουρ-

γό Εσωτερικών² ότι οι δήμοι προβαίνουν σε ταμειακή βεβαίωση προστίμων του ΚΟΚ που έχουν επιβληθεί προ δεκαετίας ή ακόμη και εικοσαετίας. Υποστήριξε δε την άποψη ότι με βάση το άρθρο 71 Ν. 542/1977 η ταμειακή βεβαίωση των προστίμων από τους δήμους πρέπει να ενεργείται αυστηρά εντός τριετίας από το έτος που βεβαιώθηκε η παράβαση. Προς αποφυγή διαφορετικής ερμηνείας της διάταξης, σκόπιμο θα ήταν να θεσμοθετηθεί ρητά αποσβεστική χρονική προθεσμία για την ταμειακή βεβαίωση των παραβάσεων αυτών. Η Διεύθυνση Οικονομικών ΟΤΑ του Υπουργείου Εσωτερικών είχε απαντήσει το 2013 ότι οι προτάσεις και απόψεις του Συνηγόρου εξετάζονται.

Ωστόσο, παρά την παρέλευση τριετίας, δεν υπήρξε περαιτέρω ενημέρωση. Μάλιστα, από την εξέταση αναφορών που υποβλήθηκαν εντός του 2016 προέκυψε ότι δήμοι της Ελλάδας εφαρμόζουν διαφορετική πρακτική σε ό,τι αφορά τη βεβαίωση κλήσεων παρελθόντων ετών. Συγκεκριμένα, κάποιοι δήμοι βεβαιώνουν πρόστιμα που επιβλήθηκαν εντός της δεκαετίας του 1990, εκλαμβάνοντας την πάροδο της τριετίας του Ν. 542/1977 από την ημερομηνία βεβαίωσης της «κλήσης» ως ημερομηνία «κατά πλάσμα θεωρούμενης ταμειακής βεβαίωσης» και θεωρούν ότι παραγραφή επέρχεται 20 έτη ύστερα από αυτή την ημερομηνία. Άλλοι δήμοι εφαρμόζουν για τα πρόστιμα του ΚΟΚ την ειδική διάταξη του άρθρου 2 παράγρ. 1 ΑΝ 344/1968, κατά την οποία ως αποσβεστική προθεσμία για την οριστική βεβαίωση ορίζεται η πενταετία από το τέλος του οικονομικού έτους στο οποίο ανάγονται οι οφειλές. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στο Υπουργείο Εσωτερικών, υπογράμμισε εκ νέου ότι η εξαιρετικά μεγάλη καθυστέρηση που σημειώνεται στη βεβαίωση κλήσεων αποτελεί ακραία μορφή κακοδιοίκησης, που οφείλει να αντιμετωπιστεί με τα απαραίτητα νομοθετικά και διοικητικά μέτρα (υποθέσεις 206544, 211184, 212386, 212898/2016).

Ενόψει της κατάφωρης παραβίασης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ο Συνήγορος επαναλαμβάνει την πρόταση που διατύπωσε στο πόρισμά του περί θέσπισης νομοθετικής ρύθμισης που θα καθιστά υποχρεωτική τη βεβαίωση των προστίμων του ΚΟΚ εντός 3 ετών από την ημερομηνία της παράβασης.

Παραγραφή αξιώσεων των ΟΤΑ από τέλη, δικαιώματα και εισφορές

Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορές πολιτών με αντικείμενο χρηματικές αξιώσεις των ΟΤΑ για τις οποίες είχε παρέλθει, κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 32 Ν. 4304/2014, η προβλεπόμενη στο άρθρο 2 παράγρ. 1 ΑΝ 344/1968 πενταετής αποσβεστική

² <http://www.synigoros.gr/resources/322331.pdf>

προθεσμία για τη βεβαίωση φόρων, τελών, δικαιωμάτων, εισφορών και αντιτίμου προσωπικής εργασίας από το έτος που ανάγονται. Κατά τη διερεύνηση των αναφορών προέκυψε ότι αρκετοί ΟΤΑ ερμηνεύουν με διαφορετικό τρόπο τη σχετική διάταξη του Ν. 4304/2014, με την οποία επιμκύνθηκε η αποσβεστική προθεσμία από πενταετή σε εικοσαετή, ειδικά για τις περιπτώσεις μη υποβολής από τους υπόχρεους των αναγκαίων στοιχείων για τη βεβαίωσή τους ή υποβολής ανακριβών ή ελλιπών στοιχείων και λανθασμένα βεβαιωμένων οφειλών.

Ενδεικτικά αναφέρεται βεβαίωση οφειλών από μη καταβολή Τέλους Ακίνητης Περιουσίας σε ακίνητο για τα τελευταία 18 έτη. Ο Συνήγορος τόνισε στον δήμο που προέβη στη βεβαίωση ότι, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 141/2015 Γνωμοδότηση ΝΣΚ, δεν είναι νόμιμη η βεβαίωση εσόδων των δήμων που ανάγονται σε έτη για τα οποία, κατά την έναρξη ισχύος του άρθρου 32 Ν. 4304/2014 (ήτοι την 23.10.2014), είχε παρέλθει η κατά τον ΑΝ 344/1968 πενταετής αποσβεστική προθεσμία. Ο δήμος δεν υιοθέτησε την άποψη του Συνηγόρου και η Αρχή κάλεσε το Υπουργείο Εσωτερικών να προβεί σε παροχή σχετικών οδηγιών προς τους ΟΤΑ. Το υπουργείο ανταποκρίθηκε και αναμένεται η απάντηση του δήμου (υπόθεση 212166/2015).

Παραγραφή τελών χρήσης μηχανήματος έργου

Πολίτης κλήθηκε να καταβάλει τέλη χρήσης μηχανήματος έργου (ΜΕ) των ετών 1994 και 1995 προκειμένου να θέσει αυτό σε ακινησία. Ο αναφερόμενος υποστηρίζει ότι έχει ήδη καταβάλει τα τέλη αλλά λόγω του μεγάλου χρονικού διαστήματος που μεσολάβησε από την πληρωμή δεν φυλάσσει πλέον τις αποδείξεις. Η οικονομική υπηρεσία δήλωσε ότι για τον ίδιο λόγο δεν δύναται να βεβαιώσει ως προς την καταβολή ή μη των τελών. Ο Συνήγορος θεώρησε ότι η διοίκηση παρανόμως αξιώνει την καταβολή τελών χρήσης μηχανήματος έργου που ανάγονται σε χρόνο που υπερβαίνει την εικοσαετία. Συγκεκριμένα, έχει γίνει αποδεκτό από τη Γενική Γραμματεία Δημοσίων Εσόδων του Υπουργείου Οικονομικών ότι το δικαίωμα του Δημοσίου για την επιβολή τελών κυκλοφορίας παρελθόντων ετών παραγράφεται μετά την πάροδο 20 ετών από το έτος που αφορούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 249 ΑΚ (και ΠΟΛ1184/2000, ΠΟΛ1031/4.3.2009). Παράλληλα, ως προς τη βεβαίωση και είσπραξη των τελών χρήσης ΜΕ εφαρμόζονται ανάλογα οι διατάξεις που ισχύουν κάθε φορά ως προς τα τέλη κυκλοφορίας των αυτοκινήτων (άρθρο 20 παράγρ. 4 Ν. 2052/1992).

Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στον Γενικό Γραμματέα Υποδομών, υπογράμμισε ότι το δικαίωμα του Δημοσίου να αξιώσει την ανωτέρω οφειλή έχει παραγραφεί. Η διοίκηση απάντησε ότι αποδέχεται τις επισημάνσεις της Αρχής ως προς το νομικό πλαίσιο που

διέπει την παραγραφή των τελών χρήσης ΜΕ, θεωρεί ωστόσο ότι με την έκδοση το έτος 2013 σημειωμάτων καταβολής των τελών των ετών 1994 και 1995 διενεργήθηκε εν ευρεία έννοια βεβαίωσή τους πριν από την παρέλευση της εικοσαετούς αποσβεστικής προθεσμίας. Ο Συνήγορος αντέτεινε ότι η βεβαίωση εν ευρεία έννοια ολοκληρώνεται με την αποστολή από το αρμόδιο όργανο του οικείου χρηματικού καταλόγου στην αρμόδια ΔΟΥ, που στην προκειμένη περίπτωση δεν έχει λάβει χώρα. Κάλεσε, λοιπόν, εκ νέου το υπουργείο να μην αναζητά μη βεβαιωμένες οφειλές που ανάγονται σε χρόνο που υπερβαίνει την εικοσαετία. Αναμένεται η ανταπόκριση της διοίκησης (υπόθεση 205486/2016).

Κόστος εξυπηρέτησης από αστυνομικές αρχές

Βεβαίωση γνήσιου υπογραφής και χορήγηση αντιγράφων

Ο Συνήγορος κλήθηκε να ελέγξει τη νομιμότητα επιβολής τέλους χαρτοσήμου από τις αστυνομικές αρχές κατά τη διεκπεραίωση διοικητικών διαδικασιών, όπως γνήσιο υπογραφής και χορήγηση αντιγράφων από το βιβλίο συμβάντων. Διαπίστωσε ότι η επιβολή του ενσήμου προβλέπεται από το άρθρο 38 Ν. 1884/1990 και από τις σχετικές διαταγές που εκδίδονται και αποστέλλονται από το Αρχηγείο ΕΛΑΣ. Ωστόσο, ο Συνήγορος προβληματίζεται για την οικονομική επιβάρυνση των πολιτών από τις αστυνομικές αρχές για την παροχή υπηρεσιών οι οποίες προσφέρονται ατελώς από την υπόλοιπη διοίκηση. Η διαφοροποίηση αυτή εκλαμβάνεται από τους πολίτες ως αυθαιρεσία από την πλευρά της ΕΛΑΣ (υποθέσεις 215838, 215994/2016).

Επανεκδοση διαβατηρίου

Αθέμιτη εισπρακτική πρακτική αποτελεί η επιβάρυνση πολιτών με το κόστος επανέκδοσης διαβατηρίου στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται εσφαλμένη αποτύπωση των στοιχείων τους στο διαβατήριο που παραλαμβάνουν. Οι αιτήσεις για έκδοση διαβατηρίου συμπληρώνονται κατά κανόνα από αστυνομικό, εκτυπώνονται και στη συνέχεια ο αιτών διαβάζει και υπογράφει. Αναφερόμενοι διαπίστωσαν, κατά την παραλαβή του διαβατηρίου τους, ότι στοιχεία τους (ύψος, ημερομηνία γέννησης) είχαν συμπληρωθεί εσφαλμένα. Έτσι, τα διαβατήρια επανεκδόθηκαν, αλλά οι ίδιοι επιβαρύνθηκαν με το κόστος της επανέκδοσης. Η ΕΛΑΣ εξακολουθεί να ισχυρίζεται ότι ο πολίτης με την υπογραφή του στην αίτηση για έκδοση διαβατηρίου αναλαμβάνει την αποκλειστική ευθύνη, ακόμη και όταν συντρέχει αρχικό συγγνωστό λάθος του αστυνομικού που συνέταξε την αίτηση. Ο Συνήγορος, ωστόσο, επισήμανε εκ νέου (βλ. *Ετήσια Έκθεση 2015*, σ. 94-95 και σχετική ειδική έκθεση 2006) ότι η ΕΛΑΣ υπέχει αυξημένη ευθύνη όσον αφορά την ορθή συμπλήρωση των στοιχείων της αίτησης για διαβατήριο και τον έλεγχο αυτών σε όλη τη φάση των σύνθετων διοικητικών ενεργειών από

τη στιγμή συμπλήρωσης και υποβολής της αίτησης μέχρι και την εκτύπωση του διαβατηρίου, επομένως θα έπρεπε να έχει προβλέψει την περίπτωση τέτοιων ή παραπλήσιων λαθών και να φροντίζει για την αποκατάστασή τους χωρίς πρόσθετη επιβάρυνση για τους πολίτες. Σε απάντησή τους, η ΕΛΑΣ αλλά και ο αρμόδιος υπουργός επιμένουν ότι το κόστος επανέκδοσης διαβατηρίου δεν μπορεί να μετακυλισθεί στην υπηρεσία διότι τούτο δεν προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία (υποθέσεις 217045, 219996/2016).

Επιβάρυνση με τόκους λόγω καθυστερημένης ενημέρωσης από τον ΟΕΚ

Δικαιούχος άτοκου δανείου από τον ΟΕΚ, κατά τη διάρκεια τυχόν επίσκεψής του στον οργανισμό, ενημερώθηκε ότι η οφειλή του επιβαρύνθηκε με τόκους υπερημερίας λόγω παράλειψης καταβολής δόσεων των ετών 1996 και 2003. Ο Συνήγορος, με έγγραφό του προς τον ΟΑΕΔ, ο οποίος έχει καταστεί καθολικός διάδοχος του καταργηθέντος ΟΕΚ, επισήμανε ότι ο οργανισμός οφείλει να ενημερώνει άμεσα τους δικαιούχους για τυχόν παραλείψεις, προκειμένου να μη σωρεύονται οφειλές οι οποίες στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση δεν είναι δυνατόν να αντιμετωπιστούν. Μετά την προσκόμιση των παραστατικών στοιχείων πληρωμής από τον αναφερόμενο, τα οποία αποδείκνυαν ότι ο ίδιος υπήρξε συνεπής στην έγκαιρη εξόφληση των δόσεων και κατόπιν της παρέμβασης του Συνηγόρου, η εικόνα της οφειλής του αποκαταστάθηκε (υπόθεση 216960/2016).

ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΩΔΙΚΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

Παρά το γεγονός ότι ο Κώδικας Διοικητικής Διαδικασίας (Ν. 2690/1999) ισχύει από το 1999, ο Συνήγορος διαπιστώνει ότι καίρια ζητήματα στις συναλλαγές κράτους - πολίτη, όπως λ.χ. η παραλαβή και πρωτοκόλληση όλων των αιτήσεων ή η απάντηση εντός των προθεσμιών που ορίζει ο νόμος, δεν έχουν ακόμη καταστεί αντανάκλαστικά της διοίκησης. Ενώ το αρμόδιο υπουργείο έχει προβεί στην αποστολή σειράς σχετικών εγκυκλίων οδηγιών, συχνά απαιτείται παρέμβαση της Αρχής προκειμένου οι δημόσιες υπηρεσίες να συμμορφώνονται με τις σχετικές διατάξεις. Περαιτέρω, εντοπίζονται ειδικότερα ζητήματα στα οποία διαπιστώνεται συχνά αδυναμία της διοίκησης να ερμηνεύσει ορθά τον νόμο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο Συνήγορος καλείται να επιλύσει τα προβλήματα λειτουργώντας ως γνωμοδοτικό όργανο συχνά σε συνεργασία με το αρμόδιο υπουργείο.

Ο Συνήγορος εκτιμά ότι η γενικευμένη χρήση των νέων τεχνολογιών και η ηλεκτρονική επικοινωνία θα λειτου-

γούσε καταλυτικά προς την κατεύθυνση εξομάλυνσης των σχέσεων κράτους - πολίτη. Τα δείγματα προόδου της διαδικασίας είναι εμφανή. Ωστόσο, δεν γίνονται βήματα σε σταθερό ρυθμό καθώς υπάρχουν ακόμη υπηρεσίες που δεν διαθέτουν την υλικοτεχνική υποδομή, στελέχη που στερούνται σχετικής κατάρτισης, γραφειοκρατικά κωλύματα και ενδογενείς αντιστάσεις που συνδέονται με τη νοοτροπία των υπαλλήλων.

Πρωτοκόλληση εγγράφων

Η υποχρέωση της διοίκησης για παραλαβή και πρωτοκόλληση εγγράφων προβλέπεται ρητά από το άρθρο 4 παράγρ. 5 και το άρθρο 12 του ΚΔΔ. Συχνότατα, η άρνηση παραλαβής αιτήσεων γίνεται αντικείμενο αναφορών πολιτών στον Συνήγορο. Ενδεικτικά, διερευνήθηκε υπόθεση με αντικείμενο την άρνηση δήμου να πρωτοκολλήσει αίτηση για χορήγηση βεβαίωσης μόνιμης κατοικίας, διότι ο πολίτης δεν διέθετε λογαριασμό ΔΕΚΟ ή αντίγραφο εκκαθαριστικού σημειώματος οικείας οικονομικής υπηρεσίας. Ο Συνήγορος επισήμανε στον δήμο τη σχετική του υποχρέωση και τον κάλεσε να διερευνήσει τη δυνατότητα χορήγησης της βεβαίωσης βάσει κάθε άλλου πρόσφορου αποδεικτικού μέσου. Ο δήμος ανταποκρίθηκε και χορήγησε τη βεβαίωση (υπόθεση 212594/2016).

Σύγκυση για την ύπαρξη αρμοδιότητας

Χαρακτηριστικό παράδειγμα κακοδιοίκησης που αποδίδεται σε αδυναμία ερμηνείας του σχετικού νομοθετικού πλαισίου είναι η σύγκυση που δημιουργήθηκε μεταξύ αστυνομικής αρχής και αποκεντρωμένης διοίκησης, ως προς την αρμοδιότητα ανάκλησης ή τροποποίησης διοικητικής πράξης. Συγκεκριμένα, η αστυνομική αρχή επέβαλε διπλάσιο από το προβλεπόμενο από τον Ν. 4264/2014 πρόστιμο για αυθαίρετη αλλαγή χώρου στάσιμου εμπορίου. Όταν ο ενδιαφερόμενος αντιλήφθηκε το σφάλμα, υπέβαλε αίτηση ανάκλησης στην υπηρεσία που επέβαλε το πρόστιμο. Η αστυνομική αρχή δεν το εξέτασε, υποστηρίζοντας ότι ο νόμος (άρθρο 34 Ν. 4264/2014) προβλέπει την άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον του Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης της Περιφέρειας και από τον συνδυασμό της ως άνω διάταξης και του άρθρου 25 παράγρ. 1 Ν. 2690/99, αρμόδιο όργανο για να αποφανθεί ως προς τη νομιμότητα και την ουσία της διοικητικής πράξης είναι ο Γενικός Γραμματέας. Το αίτημα διαβιβάστηκε στον Περιφέρεια, εκδικάστηκε ως ενδικοφανής προσφυγή και απορρίφθηκε ως εκπρόθεσμα υποβληθέν. Ακολούθησε αλληλογραφία μεταξύ των υπηρεσιών, κατά την οποία η Περιφέρεια καλούσε την αστυνομική αρχή να ενεργήσει και η δεύτερη αποποιείτο την αρμοδιότητά της. Η άποψη που διατύπωσε ο Συνήγορος σε έγγραφό του προς την ΕΛΑΣ είναι ότι η έκθεση βεβαίωσης πα-

ράβασης φέρει ελάττωμα που την καθιστά ακυρωτέα. Περαιτέρω, ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης είναι αναρμόδιος κατά χρόνο να αποφανθεί ως προς τη νομιμότητα της διοικητικής πράξης, ενώ το αστυνομικό τμήμα δύναται να ακυρώσει αυτήν, οίκοθεν ελευθέρως, χωρίς χρονικό περιορισμό για λόγους νομιμότητας. Η θέση του Συνηγόρου έγινε δεκτή και η βεβαίωση παράβασης ακυρώθηκε (υπόθεση 214667/2016).

Υποχρέωση ενημέρωσης

Έγγραφο απάντηση

Ζήτημα ανέκυψε και με την ερμηνεία του άρθρου 4, παράγρ. 1 του ΚΔΔ σε ό,τι αφορά την υποχρέωση έγγραφης απάντησης των δημόσιων φορέων σε αιτήματα πληροφόρησης πολιτών. Η διάταξη υποχρεώνει τη διοίκηση, όταν υποβάλλονται αιτήσεις, να διεκπεραιώνει τις υποθέσεις των ενδιαφερομένων και να αποφαίνεται για τα αιτήματά τους μέσα σε διάστημα 50 ημερών, εφόσον από ειδικές διατάξεις δεν προβλέπονται μικρότερες προθεσμίες. Σε υπόθεση που εξετάστηκε από τον Συνήγορο, δήμος δεν απαντούσε εγγράφως σε αίτημα πληροφόρησης, με την αιτιολογία ότι είχε ενημερώσει ατύπως τον αιτούντα, στο πλαίσιο τηλεφωνικής επικοινωνίας και η ανωτέρω διάταξη του ΚΔΔ δεν προβλέπει ρητά την τήρηση του έγγραφου τύπου για την απάντηση (υπόθεση 204898/2015). Ο Συνήγορος επισήμανε στον δήμο ότι η προφορική επαφή εκ μέρους διοίκησης με τους πολίτες δεν μπορεί να υποκαταστήσει την έγγραφη επικοινωνία.

Η διοικητική διαδικασία χορήγησης έγγραφης απάντησης πέραν του ότι ικανοποιεί συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα του πολίτη, διαφυλάσσει την ίδια τη δημόσια υπηρεσία, διότι αποδεικνύει ότι το αίτημα διεκπεραιώθηκε εντός της προβλεπόμενης στις σχετικές νομοθετικές διατάξεις προθεσμίας των 50 ημερών. Τελικώς, ο δήμος χορήγησε έγγραφο απάντηση.

Κοινοποίηση διοικητικών πράξεων

ΟΤΑ β' βαθμού ανήρτησε στο πρόγραμμα «Διαύγεια» πρακτικό εξέτασης ενστάσεων κατά απόφασης αποτελέσματος ανοικτού διαγωνισμού. Η περιφέρεια θεώρησε ότι με την ανάρτηση στο δίκτυο έχει τηρηθεί η διαδικασία δημοσίευσης των πράξεων απόρριψης ή αποδοχής των ενστάσεων και δεν κοινοποίησε στους ενδιαφερομένους τα σχετικά αποσπάσματα του πρακτικού. Ωστόσο, στο άρθρο 19 του ΚΔΔ προβλέπεται ότι η ατομική διοικητική πράξη κοινοποιείται στο πρόσωπο το οποίο αφορά. Ο αναφερόμενος στον Συνήγορο, λόγω της παράλειψης αυτής, δεν έλαβε έγκαιρα γνώση της διοικητικής πράξης και δεν άσκησε εμπρόθεσμα προσφυγή κατά αυτής. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στην περιφέρεια, υποστήριξε ότι το εκπρόθεσμο της υποβολής της προσφυγής

οφείλεται στη μη κοινοποίηση του αποσπάσματος του πρακτικού κατά παράβαση όσων ορίζει το άρθρο 19 του ΚΔΔ. Η διοίκηση δεν αποδέχθηκε τις απόψεις της Αρχής και η υπόθεση παραμένει υπό διερεύνηση (υπόθεση 211810/2016).

Ασαφείς εγκύκλιοι

Το 2015 το Υπουργείο Παιδείας ζήτησε από τις σχολικές επιτροπές να μην προχωρήσουν σε νέες προκηρύξεις διαγωνισμών εκμίσθωσης σχολικών κυλικείων, ενόψει της επανεξέτασης του πλαισίου λειτουργίας των κυλικείων των δημόσιων σχολείων. Παράλληλα, διευκρίνισε ότι για την κάλυψη των αναγκών λειτουργίας των κυλικείων μπορούσε να δοθεί παράταση της υπάρχουσας σύμβασης για όσο χρόνο χρειαζόταν μέχρι τη νέα σύμβαση. Ωστόσο, το σχετικό έγγραφο δεν αποσαφηνίζει τη στάση που έπρεπε να τηρήσουν οι σχολικές επιτροπές σε σχέση με τις συμβάσεις μίσθωσης για τις οποίες είχε εξαντληθεί το προβλεπόμενο από το νομοθετικό πλαίσιο μέγιστο όριο των 9 συνολικά ετών. Το υπουργείο σε σχετικά ερωτήματα σχολικών επιτροπών απαντούσε ότι αυτές δύναται να προχωρήσουν σε προκήρυξη εκμίσθωσης των κυλικείων που εμπίπτουν στην ανωτέρω περίπτωση. Ωστόσο, η απάντηση αυτή σε πολλές περιπτώσεις ερμηνεύτηκε ως διακριτική ευχέρεια της εκάστοτε αρμόδιας σχολικής επιτροπής ως προς την προκήρυξη ή μη διαγωνισμού.

Ο Συνήγορος επισήμανε την ανάγκη να υπάρξει επίσημη διευκρίνιση και να ενημερωθούν έγκυρα και συνολικά οι σχολικές επιτροπές για το ζήτημα της προκήρυξης διαγωνισμών σχολικών κυλικείων μετά τη λήξη του μέγιστου χρόνου εκμίσθωσης των 9 ετών. Το υπουργείο προχώρησε τελικά στην έκδοση νέας τροποποιητικής υπουργικής απόφασης για τη λειτουργία των κυλικείων, με την οποία μεταξύ άλλων διευκρινίζεται ότι οι σχετικές συμβάσεις μίσθωσης ισχύουν για 9 χρόνια, χωρίς τη δυνατότητα καμίας περαιτέρω παράτασης (υπόθεση 212200/2016).

Καθυστέρηση παραπομπής σε υγειονομική επιτροπή

Σύζυγος θανόντος ασφαλισμένου στο ΕΤΕΑ-ΤΕΑΥΕΚ (Τομέας Επικουρικής Ασφάλισης Υπαλλήλων Εμπορικών Καταστημάτων) ανέφερε στον Συνήγορο ότι το ταμείο απέρριψε την αίτηση προαιρετικής ασφάλισης του συζύγου της μετά τον θάνατό του, με αποτέλεσμα την απώλεια συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Συγκεκριμένα, ο ασφαλισμένος υπέβαλε την από 26.1.2010 αίτηση προαιρετικής ασφάλισης, την οποία το ΤΕΑΥΕΚ άρchiσε να εξετάζει από 3.4.2012, με καθυστέρηση 2 και πλέον ετών. Αποτέλεσμα αυτού υπήρξε η απόρριψη του αιτήματός του, με αιτιολογία τη μη δυνατότητα παραπομπής του στην Υγειονομική Επιτροπή (ΥΕ) για έγκριση της προαιρετικής ασφάλισης, λόγω θανάτου του. Σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, όταν υποβάλλεται αίτημα προαιρετικής ασφάλισης, ο

ασφαλισμένος παραπέμπεται στην ΥΕ προκειμένου να πιστοποιηθεί ότι δεν αντιμετωπίζει προβλήματα υγείας. Κατά την άποψη του ΤΕΑΥΕΚ, εφόσον ο ενδιαφερόμενος απεβίωσε πριν από την εξέταση του αιτήματός του, δεν ήταν πλέον δυνατή η παραπομπή του στην ΥΕ και κατ' επέκταση η έγκριση της προαιρετικής ασφάλισης. Το ταμείο, όμως, δεν έλαβε υπόψη τη δική του υπαιτιότητα ως προς την υπέρμετρη καθυστέρηση της οφειλόμενης παραπομπής στην ΥΕ. Ο Συνήγορος, απευθυνόμενος στο ΔΣ του ΕΤΕΑ, υποστήριξε ότι:

- Ο ασφαλισμένος, κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος προαιρετικής ασφάλισης δεν ήταν ασθενής και δεν είχε αναπηρία σε οποιοδήποτε ποσοστό, ενώ είχε ήδη λάβει κύρια σύνταξη γήρατος και όχι αναπηρίας. Η υγεία του πιστοποιήθηκε και από αντίγραφα των τότε προληπτικών διαγνωστικών και αιματολογικών εξετάσεών του, τα οποία εστάλησαν συνημμένα στο ταμείο.
- Το ταμείο επέδειξε σημαντική και αδικαιολόγητη καθυστέρηση, εφόσον, δεδομένης της νομοθετικής ρύθμισης περί υπέρβασης ή μη αναπηρίας κατά την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, όφειλε να μεριμνήσει για την έγκαιρη παραπομπή στην ΥΕ.
- Το ταμείο έπρεπε να επανεξετάσει την υπόθεση υπό το πρίσμα του ότι η ύπαρξη της προϋπόθεσης της υγείας του αιτούντος προαιρετικής ασφάλισης οφείλεται να εξετάζεται κατά τον χρόνο υποβολής του αιτήματος και να προβεί στη διαδικασία έγκρισης και έκδοσης απόφασης προαιρετικής ασφάλισης.

Το ΔΣ του ΕΤΕΑ, με την υπ' αριθμ. 133/7.10.2015 απόφασή του, δέχτηκε την υπαιτιότητα του ταμείου για τη μη έγκαιρη εξέταση του αιτήματος και αποφάσισε «την επαναπομπή στην Υπηρεσία, προκειμένου να αποσταλεί αίτημα Υγειονομική Επιτροπή για προαιρετική ασφάλιση με τα στοιχεία που περιείχε ο φάκελός του κατά τον χρόνο υποβολής της αίτησής του». Μετά και από τη θετική γνωμάτευση της ΥΕ το ΤΕΑΥΕΚ προέβη στην έκδοση απόφασης έγκρισης προαιρετικής ασφάλισης (υπόθεση 164199/2013).

Πρόσβαση σε στοιχεία

Παρά τη νομοθετική κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης σε έγγραφα και την πρόσφατη κωδικοποίησή του στο άρθρο 1 ΠΔ 28/2015, η απόλαυσή του εξακολουθεί να δυσχεραίνεται από τις δημόσιες υπηρεσίες. Αν και σε πολλές περιπτώσεις, όπως παγίως παρατηρεί ο Συνήγορος (βλ. λ.χ. *Ετήσια Έκθεση 2005*, σ. 73-76), η μη ικανοποίηση του δικαιώματος υποκρύπτει σκοπιμότητες και οφείλεται σε παρελκυστική τακτική των υπηρεσιών, οπωσδήποτε δεν διευκολύνει η παράλληλη δυνατότητα προσχηματικής επίκλησης των διατάξεων του Ν. 2472/1997 για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και η έλλειψη κατευθυντήριων οδηγιών που να συνοψίζουν τις βασικές αρχές όπως έχουν διαμορφωθεί από την ΑΠΔΠΧ και το ΝΣΚ.

Διερεύνηση ευθύνης επαγγελματιών υγείας

Ο Συνήγορος εξέτασε αναφορά πολίτη που ζητούσε τη χορήγηση αντιγράφου του πρακτικού συνεδρίασης του ΔΣ του Ιατρικού Συλλόγου Πειραιά, κατά την οποία συζητήθηκε αίτηση που είχε υποβάλει. Αρχικά ο ΙΣΠ ισχυρίστηκε ότι δεν είναι κατανοητοί οι λόγοι για τους οποίους ο ενδιαφερόμενος αιτείται το πρακτικό, υποδεικνύοντάς του να αιτιολογήσει το αίτημα. Σε επόμενο αίτημα του ίδιου ο ΙΣΠ απάντησε ότι «η δημοσιότητα των πρακτικών του ΔΣ προβλέπεται μόνο για συγκεκριμένες πράξεις και κατατίθενται ενώπιον συγκεκριμένων αρχών, δεν προβλέπεται από τη νομοθεσία αλλά ούτε και από τη νομολογία δημοσιοποίηση πρακτικών ΔΣ σε τρίτους».

Ο Συνήγορος υποστήριξε ότι η επίκληση και τεκμηρίωση απλού εύλογου ενδιαφέροντος και η πλήρωση των λοιπών όρων των άρθρων 5 Ν. 2690/1999 και 1 ΠΔ 28/2015 γεννούν υποχρέωση του ΙΣΠ να ικανοποιήσει αίτημα χορήγησης αποσπάσματος από τα πρακτικά συνεδρίασης του ΔΣ, έστω με απάλειψη των προσωπικών δεδομένων τρίτων που περιλαμβάνονται σε αυτά.

Ύστερα από την παρέμβαση του Συνηγόρου, χορηγήθηκε αντίγραφο του πρακτικού (υπόθεση 219416/2016). Παρόμοια δεν απαιτήθηκε από την 4η ΥΠΕ αίτημα πολίτη να λάβει τις καταθέσεις μαρτύρων και τα λοιπά έγγραφα που περιλαμβάνονται σε φάκελο προκαταρκτικής εξέτασης του άρθρου 125 Ν. 2528/2007, η οποία είχε τεθεί στο αρχείο. Ο Συνήγορος υπενθύμισε τις σχετικές διατάξεις των Ν. 2472/1997 και 2690/1999, ζητώντας να εξεταστεί το αίτημα και να τηρηθεί η εκεί προβλεπόμενη διαδικασία (υπόθεση 219662/2016).

Άδεια λειτουργίας καταστήματος

Ο Δήμος Αμπελοκήπων – Μενεμένης αρνήθηκε να χορηγήσει αντίγραφα των εγγράφων που συνόδευαν την έκδοση άδειας λειτουργίας καταστήματος επεξεργασίας ξηρών καρπών. Διαπιστώθηκε ότι ο νομικός σύμβουλος του δήμου παρέπεμπε τον πολίτη να ζητήσει το μεν αντίγραφο γνωμοδότησης της Διεύθυνσης Υγείας της οικείας περιφέρειας από την ίδια την περιφέρεια, τα δε λοιπά έγγραφα του φακέλου μόνο με εισαγγελική παραγγελία.

Ο Συνήγορος επισήμανε στις υπηρεσίες του δήμου ότι η μεν γνωμοδότηση της Διεύθυνσης Υγείας αποτελεί δημόσιο έγγραφο που φυλάσσεται στον φάκελο της υπόθεσης, οπότε γεννάται υποχρέωση χορήγησης αντιγράφου αυτού με μόνη την ύπαρξη εύλογου ενδιαφέροντος, τα δε λοιπά έγγραφα, αν και ιδιωτικά, φέρουν τον χαρακτήρα διοικητικού εγγράφου καθώς αποτελούν ουσιαστές στοιχεία του φακέλου, οπότε η υπηρεσία υποχρεού-

ται να χορηγήσει αντίγραφο τους σε όποιον αποδεικνύει την ύπαρξη ειδικού έννομου συμφέροντος.

Μετά την παρέμβαση του Συνηγόρου και νεότερη αίτηση, με την οποία αιτιολογήθηκε η ύπαρξη ειδικού έννομου συμφέροντος, ο Δήμος Αμπελοκήπων – Μενεμένης χορήγησε στον πολίτη τα αντίγραφα των εγγράφων³.

Βαθμολόγηση σε εξετάσεις πιστοποίησης ΕΟΠΠΕΠ

Αποτυχόντες στις εξετάσεις Πιστοποίησης Εκπαιδευτικής Επάρκειας Εκπαιδευτών Ενηλίκων Μη Τυπικής Εκπαίδευσης 1ης περιόδου 2015 προσέφυγαν στον Συνήγορο ζητώντας τη μεσολάβησή του προκειμένου ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης και Προσόντων Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ) να τους επιτρέψει την πρόσβαση στα γραπτά δοκίμια, στα έντυπα αξιολόγησης μικροδιδασκαλίας και σε DVD της βιντεοσκοπημένης διδασκαλίας. Ο ΕΟΠΠΕΠ χορήγησε τα δύο πρώτα ενώ αρνήθηκε την πρόσβαση στο DVD με την αιτιολογία ότι δεν αποτελεί έγγραφο. Αφού ο Συνήγορος επισήμανε ότι το DVD αποτελεί έγγραφο (άρθρα 444 ΚΠολΔ και 13 ΠΚ), επετράπη η πρόσβαση και σε αυτό. Σε υποψήφιο που ζήτησε με εισαγγελική παραγγελία έγχρωμο αντίγραφο του γραπτού του προκειμένου να ελέγξει τη βαθμολόγηση από δύο αξιολογητές με σιλό διαφορετικού χρώματος, ο ΕΟΠΠΕΠ χορήγησε ασπρόμαυρο αντίγραφο, ενώ ουδέποτε απάντησε επί της ουσίας στους προβληματισμούς των ενδιαφερομένων και του Συνηγόρου όσον αφορά τον τρόπο βαθμολόγησης. Καθ' υπόδειξη του Συνηγόρου οι ενδιαφερόμενοι απευθύνθηκαν στην ΑΠΔΠΧ προκειμένου να πληροφορηθούν τα ονόματα των αξιολογητών, τα οποία τελικώς χορηγήθηκαν με εισαγγελική παραγγελία. Τέλος, οι ενδιαφερόμενοι ζήτησαν να πληροφορηθούν τα προσόντα των αξιολογητών τους, τα οποία αρνήθηκε εκ νέου ο ΕΟΠΠΕΠ με την αιτιολογία ότι αποτελούν προσωπικά δεδομένα. Τα στοιχεία αυτά ζήτησε κλιμάκιο του Συνηγόρου σε επίσκεψή του στον ΕΟΠΠΕΠ και αναμένεται η αποστολή τους (υποθέσεις 205283, 206656, 209254/2015).

ΕΓΓΕΝΕΙΣ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Ανάθεση δημόσιας λειτουργίας προξενείων σε ιδιωτικά γραφεία

Η συνεργασία του Συνηγόρου με ορισμένες ελληνικές διπλωματικές αρχές στο εξωτερικό δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως απόλυτα αγαστή, καθόσον η αρμοδιότητα του Συνηγόρου δεν είναι πάντα γνωστή και ο έλεγχός του δεν είναι πάντα ευπρόσδεκτος. Είναι κατανυκτικές οι δύσκολες συνθήκες κάτω από τις οποίες οι διπλωμα-

τικές αποστολές καλούνται να επιτελέσουν το έργο τους, ωστόσο, όταν η δυσλειτουργία τους προξενεί σοβαρά προσκόμματα στην άσκηση δικαιωμάτων, ο Συνήγορος οφείλει να την επισημαίνει και να προτείνει λύσεις για την εξάλειψή της.

Μολονότι υπάρχουν πολλές δυσκολίες κατά τη διαδικασία της επικύρωσης εγγράφων σε πολλές διπλωματικές αρχές της χώρας μας (Ρωσία, Μεγάλη Βρετανία), ιδιαίτερο πρόβλημα παρατηρείται στις χώρες όπου η επικύρωση των αλλοδαπών εγγράφων γίνεται αποκλειστικά από τα προξενεία (Πακιστάν, Νιγηρία). Στις περιπτώσεις αυτές η διαδικασία επικύρωσης περιλαμβάνει έλεγχο τόσο της εγκυρότητας των εγγράφων όσο και της αλήθειας του περιεχομένου τους.

Αυτό συνεπάγεται την εμπλοκή αλλοδαπών ιδιωτικών νομικών γραφείων, συμβεβλημένων με το προξενείο, τα οποία διεξάγουν τους ελέγχους και ανάλογα με τα αποτελέσματα της έρευνάς τους εισηγούνται στο προξενείο για την τύχη του αιτήματος. Η επικοινωνία των αιτούντων με τα προξενεία στις εν λόγω χώρες πραγματοποιείται κυρίως μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, γεγονός το οποίο δημιουργεί περαιτέρω προβλήματα στην πρόσβαση, στην κατάθεση των αιτήσεων, στην κατανόηση των προϋποθέσεων και των σταδίων της διαδικασίας καθώς και στην ενημέρωση για την έκβαση των αιτημάτων.

Σημειώνεται δε ότι τα προς επικύρωση έγγραφα συχνά αποτελούν απαραίτητα δικαιολογητικά για την άσκηση άλλων δικαιωμάτων, όπως υποβολή αίτησης για κτήση της ελληνικής ιθαγένειας, αναγνώριση επαγγελματικού δικαιώματος, πρόσβαση στην εκπαίδευση. Ο Συνήγορος παρεμβαίνει για την επίλυση των ατομικών υποθέσεων, αλλά ταυτόχρονα έχει προτείνει λύσεις για τη συνολική αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών (υποθέσεις 215727, 217945/2016).

Ο έλεγχος των κατατεθέντων δικαιολογητικών που διενεργείται από αλλοδαπά ιδιωτικά νομικά γραφεία, συμβεβλημένα με το εκάστοτε προξενείο, είναι εξίσου προβληματικός και στη διαδικασία εξέτασης αιτημάτων για οικογενειακή επανένωση πολιτών τρίτων χωρών, η οποία αποτελεί δικαίωμα σύμφωνα με την εθνική και ευρωπαϊκή νομοθεσία (Οδηγίες 2003/86/ΕΚ και 211/98/ΕΕ, Ν. 4251/2015, ΠΔ 131/2006). Το πρόβλημα είναι ιδιαίτερος έντονο στο Προξενείο Ισλαμαμπάντ όπου παρατηρείται υπέρμετρη καθυστέρηση ολοκλήρωσης της διαδικασίας, μέχρι και επί 7 έτη, γεγονός το οποίο αποτελεί ευθεία καταστρατήγηση των προθεσμιών που τίθενται στον νόμο. Τα αίτια αυτής της μορφής κακοδιοίκησης είναι πολλά, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η

³ http://www.synigoros.gr/?i=quality-of-life.el.parakoloyBisi_pota.361460

κακή συνεργασία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών εντός και εκτός Ελλάδος, η μη ορθολογική οργάνωση της διπλωματικής αρχής και η ελλιπής στελέχωσή της. Με δεδομένο ότι οι συνέπειες της δυσλειτουργίας των υπηρεσιών αυτών είναι σημαντικές για τους ενδιαφερόμενους πολίτες, εφιστάται η προσοχή του Υπουργείου Εξωτερικών για την εξάλειψη των προβλημάτων (υποθέσεις 190321/2014, 199501/2015, 216588, 218263/2016).

Άρνηση συνεργασίας δήμων με τον Συνήγορο

Αν και ο Ν. 3094/2003 ρητά ορίζει την υποχρέωση των δημόσιων υπηρεσιών και λοιπών ελεγχόμενων φορέων να συνεργάζονται με τον Συνήγορο και να διευκολύνουν την έρευνά του, διαπιστώθηκαν για ακόμη μία φορά περιπτώσεις έλλειψης της συνεργασίας αυτής, με τη μορφή μη απάντησης προς τα έγγραφα του Συνηγόρου εκ μέρους υπηρεσιών των ΟΤΑ αλλά και των ίδιων των δημάρχων.

Σε ακραίες περιπτώσεις, η μη απάντηση σε επανειλημμένα έγγραφα του Συνηγόρου οδήγησε εντέλει σε αίτημά του προς την αντίστοιχη Αποκεντρωμένη Διοίκηση για εφαρμογή του άρθρου 214 Ν. 3852/2010 που προβλέπει άσκηση εποπτείας στους ΟΤΑ και τα νομικά πρόσωπα αυτών, έλεγχο νομιμότητας των πράξεών τους και πειθαρχικό έλεγχο των αιρετών. Ενδεικτικά, μη λαμβάνοντας απάντηση από τον Δήμο Ερμιονίδας σε τρία έγγραφά του για την εξέταση αιτήματος καταναλωτή σχετικά με τη νομιμότητα επιβολής του ειδικού τέλους 80% από τη ΔΕΥΑ στις καταναλώσεις ύδρευσης, ο Συνήγορος ζήτησε από την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση να ασκήσει τις ελεγκτικές αρμοδιότητές της και εκείνη κάλεσε τον δήμαρχο σε απολογία (υπόθεση 202307/2015). Ομοίως μη λαμβάνοντας απάντηση από τον Δήμο Λουτρακίου σε τέσσερα έγγραφά του για την εξέταση αιτήματος καταναλώτριας σχετικά με τη νομιμότητα διαφόρων χρεώσεων, την κατάργηση της υποχρεωτικής ή ελάχιστης κατανάλωσης και την αποστολή αποφάσεων από τις οποίες να προκύπτουν ή να αιτιολογούνται οι ισχύουσες τιμές ύδρευσης και αποχέτευσης, ο Συνήγορος ζήτησε από την οικεία Αποκεντρωμένη Διοίκηση να ασκήσει τις ελεγκτικές αρμοδιότητές της και εκείνη κάλεσε τον δήμαρχο σε απολογία (υπόθεση 210639/2015). Αντίστοιχες παρεμβάσεις έχουν ζητηθεί για τους Δημάρχους Αίγινας (υπόθεση 193019/2014) και Μετσόβου (υπόθεση 206796/2015).